JELENIA GÓRA

Fot. Antekbojar, CC0, Wikimedia Commons

Jelenia Góra leży w Kotlinie Jeleniogórskiej, otoczonej z niemal wszystkich stron górami, i dla większości odwiedzających jest przede wszystkim punktem startowym do Karkonoszy. Sama w sobie ma jednak zabytkowe centrum warte kilku godzin i osobną dzielnicę uzdrowiskową, którą łatwo pominąć, jadąc od razu w góry.

STARE MIASTO I RYNEK Z PODCIENIAMI

Rynek w Jeleniej Górze ma kształt wydłużonego prostokąta, otoczonego kamienicami z podcieniami, czyli zadaszonymi przejściami na poziomie parteru. Podcienia służyły dawniej kupcom do handlu. Pośrodku rynku stoi ratusz z lat 1744 do 1749, rozbudowany w XX wieku, w formie barokowo-klasycystycznej. Kamienice wokół mają dawny, barokowy układ, a część odbudowano w latach 70. XX wieku. Część elewacji odnowiono w ostatnich latach, część wciąż czeka na remont, co widać przy uważniejszym spacerze.

KOŚCIÓŁ ŁASKI, CZYLI KOŚCIÓŁ PODWYŻSZENIA KRZYŻA ŚWIĘTEGO

Dawny ewangelicki Kościół Łaski stoi przy ulicy 1 Maja, poza dawnymi murami miasta. Protestanci zbudowali go na mocy ugody altransztadzkiej z 1707 roku, budowę rozpoczęto w 1709, a ukończono w 1718. Był największym z sześciu śląskich kościołów łaski. Martin Frantz zaprojektował go na planie krzyża greckiego, z kopułą i czterema wieżyczkami, na wzór kościoła św. Katarzyny w Sztokholmie. W środku zmieści się ponad cztery tysiące osób na siedząco. Wnętrze zdobią barokowe freski, ambona z jednego bloku piaskowca i organy w oryginalnym prospekcie z XVIII wieku. Wokół kościoła, w parku, stoi dziewiętnaście kaplic grobowych bogatych kupców z czasów handlu płótnem. Po wojnie kościół przejęli katolicy, dziś to kościół Podwyższenia Krzyża Świętego.

Nie myl go z gotycką bazyliką św. Erazma i Pankracego przy starówce, to osobna świątynia. Godziny otwarcia obu kościołów zmieniają się sezonowo.

CIEPLICE I PARK ZDROJOWY

Cieplice Śląskie-Zdrój to dzielnica uzdrowiskowa włączona w granice Jeleniej Góry, oddalona od Starego Miasta o kilka kilometrów. Ma odrębny charakter: park zdrojowy z alejami spacerowymi, pijalnię wód i zabudowę sanatoryjną. To tu znajdują się źródła termalne, które przyciągają część odwiedzających bardziej niż samo miasto. Dojazd samochodem z centrum Jeleniej Góry zajmuje kilkanaście minut.

ILE CZASU ZAREZERWOWAĆ (ORIENTACYJNIE)

SPACER PO STARYM MIEŚCIE I RYNKU	1,5 do 2 godziny
KOŚCIÓŁ ŁASKI	20 do 30 minut
CIEPLICE Z PARKIEM ZDROJOWYM	2 do 3 godziny
MIASTO JAKO CAŁOŚĆ, BEZ WEJŚCIA W GÓRY	pół dnia do całego dnia

O CZYM WARTO WIEDZIEĆ WCZEŚNIEJ

- Z Jeleniej Góry łatwo dojechać nie tylko w Karkonosze, ale też w Góry Izerskie, Rudawy Janowickie i Góry Kaczawskie. Różne szczyty i schroniska mają różne punkty startowe, sprawdź to przed wyjazdem, bo nie wszystkie leżą blisko miasta.
- Perła Zachodu to nazwa schroniska nad Jeziorem Modrym w Borowym Jarze, w Siedlęcinie (gmina Jeżów Sudecki), kilka kilometrów od Jeleniej Góry. To popularne miejsce na krótki spacer z widokiem na dolinę rzeki. Nie mylić z Bobrowymi Skałami, osobnym punktem widokowym w Piechowicach.
- Cieplice i Stare Miasto to dwa osobne obszary, jeden dzień raczej starcza na oba, ale bez pośpiechu lepiej rozdzielić je na dwa wyjścia.
- Bilety do term w Cieplicach można kupić online, ale nie są one rezerwacją ani gwarancją wejścia, gdy zostanie osiągnięty limit miejsc.

CO OBOK

Zamek Chojnik, ruina na szczycie góry z widokiem na kotlinę, stoi nad Sobieszowem. Do Sobieszowa jedzie się z centrum około 15 do 20 minut, dalej trzeba iść pieszo pod górę. Karkonoski Park Narodowy zaczyna się w granicach miasta, w Sobieszowie i Jagniątkowie, z wejściami na szlaki od strony Sobieszowa. Karpacz i Szklarska Poręba, dwa główne ośrodki turystyczne Karkonoszy, są oddalone o około pół godziny jazdy (Karpacz około 17 km, Szklarska Poręba około 21 km).

PRZYDATNE LINKI

- Książnica Karkonoska, zasoby regionalne
- Jelenia Góra (portal turystyczny), portal turystyczny miasta
- Nowiny Jeleniogórskie (nj24.pl), wiadomości z Jeleniej Góry i okolic
- 24jgora.pl, wiadomości z Jeleniej Góry

MAŁO KTO WIE

- **Schronisko nad Jeziorem Modrym kiedyś nazywano żartobliwie inaczej.** Perła Zachodu, popularne dziś miejsce na spacer w Dolinie Bobru, przez lata świeciło pustkami z powodu zanieczyszczenia rzeki. Miejscowi i turyści przechrzcili je wtedy złośliwie na „Perłę Smrodu". Dopiero poprawa jakości wody i remont ścieżki przywróciły mu popularność.

  Źródło: Schronisko PTTK „Perła Zachodu", Wikipedia; trop: skrytka „GDKJ - Ogrody Muz - Perła Zachodu" (autor: rakuu, Opencaching.PL, CC BY-SA 3.0 PL)
- **Pod miastem leży ślad napoleońskiej wojny.** W pobliskim Jeżowie Sudeckim stoi kamienny krzyż upamiętniający potyczkę z sierpnia 1813 roku, w której kozacy z armii śląskiej starli się z oddziałem saskiej kawalerii. Napis na krzyżu wspomina tylko poległych Kozaków, choć pochowano wszystkich poległych w zbiorowej mogile.

  Źródło: Kozacki krzyż w Jeżowie Sudeckim, KarkonoszeGO; trop: skrytka „[Jeżów Sudecki] - Krzyż kozacki" (autor: bechem, Opencaching.PL, CC BY-SA 3.0 PL)
- **Jeleniogórscy kupcy płócienni handlowali aż za morzem.** W XVII wieku zrzeszeni w Kaufmanns-Sozietät, tak zwani Schleierherren („panowie cienkich woali") prowadzili ożywiony handel cienkim lnianym płótnem sięgający krajów zamorskich. Ich bogactwo sfinansowało okazałe kamienice przy Rynku i barokowe kaplice grobowe przy kościele Łaski.

  Źródło: Karl Baedeker, Schlesien, Riesengebirge, Grafschaft Glatz. Reisehandbuch, Leipzig 1938; potwierdzenie: Wikipedia (de), Jelenia Góra

Fakty w tym przewodniku sprawdzono w październiku 2026 r.

AUTOR

Marcin Roszak

Związany z Cieplicami. Zgłosił do budżetu obywatelskiego odbudowę wieży widokowej na Sołtysiej Górze i pilnował projektu aż do jej otwarcia. Przewodniki opracowuje na podstawie sprawdzonych źródeł. Więcej: marcinroszak.eu.